

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІНФЕКЦІЙНОЇ ПАТОЛОГІЇ, БІОБЕЗПЕКИ ТА ВЕТЕРИНАРНО-
САНІТАРНОГО ІНСПЕКТУВАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА В.Я. АТАМАСЯ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри
проф. Ігор ПАНИКАР
« 08 » 07 2025р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету
ветеринарної медицини
доц. Катерина РОДІОНОВА
« 09 » 08 2025р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-
педагогічної та методичної роботи
Вячеслав СЕДОВ
« 10 » 08 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОП 06 «МЕНЕДЖМЕНТ ЗДОРОВ'Я СТАДА»**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

21 «ВЕТЕРИНАРІЯ»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

211 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

(назва освітньої програми)

**СТРУКТУРНИЙ
ПІДРОЗДІЛ**

**ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ**

(назва факультету)

ОДЕСА 2025

Робоча програма з освітнього компонента «Менеджмент здоров'я стада» для здобувачів за освітньо-професійної програми «Ветеринарна медицина» спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» за другим (Магістерським) рівнем вищої освіти

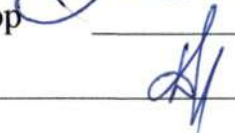
Розробник програми: Тарасенко Л.О. – доктор ветеринарних наук, професор кафедри інфекційної патології, біобезпеки та ВСІ ім. проф. В.Я. Атамася

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри інфекційної патології, біобезпеки та ВСІ ім. проф. В.Я. Атамася

Протокол № 20 від « 08 » 07 2025 р.

Завідувач кафедри інфекційної патології, біобезпеки та ВСІ ім. проф. В.Я. Атамася

доктор ветеринарних наук, професор Ігор ПАНІКАР

Гарант освітньої програми Руслан ДУБІН

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань: 21 «Ветеринарія» Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина»	Обов’язкова	
Модулів – 2	Освітня програма «Ветеринарна медицина»	Рік підготовки	
Змістових модулів –2		2-й.	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -реферат		Семестр	
денна		3-й	4-й
Загальна кількість годин		Лекції	
240 год		20 год.	30 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3/3,6 самостійної роботи здобувача - 5/3,4	Рівень вищої освіти: другий магістерський	Лабораторні	
		26год.	32 год.
		Практичні	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	58 год
		Індивідуальні завдання	
		-	
Вид контролю:			
залік	іспит		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:108/132.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Предмет вивчення освітнього компонента: Менеджмент здоров'я стада як галузь вивчення гігієни тварин є взаємозв'язок стану тварин і навколишнього середовища. Комплекс практичних заходів щодо виконання вимог гігієни тварин називається санітарією, що на латині (*sanitas*) означає здоров'я. Більшість тварин володіє високими генетичними задатками, продуктивним потенціалом, але реалізація далеко не повна, оскільки організм тварини знаходиться під впливом безлічі факторів. Серед них екологічні: природні (природні фактори середовища); антропогенні (викликані діяльністю людини). Матеріальні фактори природного середовища (екологічні): фізичні (енергетичні – світло, звук, термічні – тепло або холод), атмосферний тиск, магнітні та електричні явища (блискавки, аероіони); хімічні (склад ґрунту, кормів, води, сировини будівельних матеріалів); біологічні (біоценози, паразитоценози, інфекції, інвазії). Антропогенні фактори: прямі (експлуатація та догляд); опосередковані (техніка, технологічне обладнання, технологія, проектно-будівельні рішення тваринницьких об'єктів, мікроклімат). Всі фактори навколишнього середовища у різних поєднаннях і з різною силою впливають на тварин. Помірні впливи – корисні, сильні є стрес-факторами: мікрокліматичні (температура, шум), технологічні, транспортні, біологічні (інфекція, інвазія), кормові, експериментальні, психічні.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти полягає в засвоєнні здобувачів необхідних теоретичних знань та набуття практичних навичок з планування, організації і проведення гігієнічних та санітарно-профілактичних заходів на підприємствах з виробництва продукції тваринництва.

Завдання освітнього компонента полягає у набутті здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти знань розкрити сучасні підходи до розробки санітарно-гігієнічних правил, нормативів, раціональних способів утримання, годівлі, напування та експлуатації різних видів сільськогосподарських тварин з обов'язковим забезпеченням охорони навколишнього середовища.

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен:

знати: - санітарно-гігієнічні правила та норми щодо стану території тваринницького об'єкта, його приміщень, способів утримання, годівлі та водопою тварин і догляду за ними ;

вміти: здійснювати контроль дотримання санітарно-гігієнічних правил і норм щодо стану території тваринницького об'єкта, його приміщень, способів утримання, годівлі й водопою тварин і догляду за ними

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення «менеджмент здоров'я стада» у здобувача вищої освіти формуються:

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові компетентності:

ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.

ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

ФК 20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

Програмні результати вивчення «менеджмент здоров'я стада»:

РН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

РН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

РН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин

РН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усьог о	у тому числі			
		лек	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. Стан та санітарно-гігієнічна оцінка повітря зовнішнього середовища					
Тема 1. Вступ. Історія розвитку гігієни. Задачі та шляхи розвитку, Методи досліджень в гігієні	14	2	2		10
Тема 2. Загальні ветеринарно-санітарні вимоги і нормативні документи при проектуванні ферм (комплексів). Склад та зміст типового проекту.	14	2	2		10
Тема 3. Ветеринарно-санітарне та гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологості, швидкості руху повітря	14	2	2		10
Тема 4. Ветеринарно-санітарні вимоги до освітленості та газового складу повітря приміщень	16	2	4		10
Тема 5. Пилове забруднення і мікробне обсіменіння повітря.	11	2	2		7
Тема 6. Ветеринарно-санітарні вимоги до шуму в тваринницькому приміщенні. Дія шуму на організм тварин. Виникнення шумів та заходи по їх зниженню. Радіація. Електромагнітні та геомагнітні поля землі	7	2			5
Тема 7. Ветеринарно-санітарні вимоги до ґрунту та його охорона від забруднення	11	2	4		5
Тема 8. Санітарно-гігієнічна оцінка питної води	11	2	4		5
Тема 9. Гігієна кормів.	13	2	4		7
Тема 10. Профілактичні заходи при порушенні білково-вуглеводного, жирового, мінерального і вітамінного обміну речовин	14	2	2		5
Разом за змістовним модулем 1	120	20	26		74
Змістовний модуль 2. Гігієна тварин					
Тема 11. Гігієна великої рогатої худоби	14	4	4		6
Тема 12. Гігієна свиней	13	4	4		5
Тема 13. Гігієна овець	14	4	4		6
Тема 14. Гігієна утримання сільськогосподарської птиці	18	4	4		10
Тема 15. Гігієна коней	16	2	4		10
Тема 16. Гігієна кролів та хутрових звірів	13	4	4		5
Тема 17. Гігієна ставового риборозведення	14	4	4		6
Тема 18. Гігієна лабораторних тварин	9	2	2		5
Тема 19. Гігієна собак	9	2	2		5
Разом за змістовним модулем 2	120	30	32		58
УСЬОГО ГОДИН	240	50	58		132

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1. Стан та санітарно-гігієнічна оцінка повітря зовнішнього середовища.

1. Вступ. Історія розвитку Гігієни. Задачі та шляхи розвитку. Методи досліджень в гігієні

Зміст ОК. Її задачі та завдання. Зв'язок з іншими науками. Гігієна як наука, її задачі та завдання в тваринництві. Зональні особливості території України.

Проектно-кошторисна документація. Гігієнічний контроль за проектуванням, будівництвом та експлуатацією тваринницьких приміщень. Санітарно-гігієнічні заходи профілактики стійлових інфекцій тварин.

Тема 2. Загальні ветеринарно-санітарні вимоги і нормативні документи при проектуванні ферм (комплексів). Склад та зміст типового проекту.

Нормативні документи при проектуванні. Генеральні плани, план і розріз приміщень, схеми комунікацій, САНПін. Вимоги до вибору території під тваринницьке підприємство. Гігієнічні вимоги до будівельних матеріалів, технологічних елементів і обладнання.

Тема 3. Ветеринарно-санітарне та гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологи, швидкості руху повітря. Гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологи, швидкості руху повітря. Реакція організму тварин на зміни температури довкілля та атмосферного тиску. Терморегуляція механізм її дії на організм тварин. Вплив вологості повітря на організм тварин. Рух повітря, ката-індекс і роза вітрів.

Тема 4. Ветеринарно-санітарні вимоги до освітленості та газового складу повітря приміщень. Ветеринарно-санітарні вимоги до освітленості та газового складу повітря. Склад і властивості сонячної енергії та її вплив на організм тварин, гігієнічне нормування. Штучні джерела спектрів сонячної радіації тварин. Вплив газового складу повітря на організм тварин. Заходи по забезпеченню санації повітряного середовища.

Тема 5. Пилове забруднення і мікробне обсіменіння повітря. Пилове забруднення і мікробне обсіменіння повітря. Дія пилу на організм тварин. Рівень пилової забрудненості повітря тваринницьких приміщень. Аероіонізація. Механізм утворення і дія аероіонів (легких, важких).

Тема 6. Ветеринарно -санітарні вимоги до шуму в тваринницькому приміщенні. Дія шуму на організм тварин. Виникнення шумів та заходи по їх зниженню. Радіація . Електромагнітні та геомагнітні поля землі

Тема 7. Ветеринарно-санітарні вимоги до ґрунту та його охорона від забруднення. Механічний склад і властивості ґрунту. Мікроорганізми ґрунту та їх епізоотологічна і роль. Заходи щодо санітарної охорони ґрунту.

Тема 8. Санітарна-гігієнічна оцінка питної води. Санітарно-гігієнічні вимоги до питної води у тваринництві. Характеристика природних джерел водопостачання. Методи поліпшення якості, очищення і знезараження води.

Тема 9. Гігієна кормів. Заходи по попередженню надходження в корми хімічних домішок (мінеральних добавок, пестицидів, лікарських засобів, радіонуклідів). Повноцінна годівля.

Тема 10. Профілактичні заходи при порушенні білково-вуглеводного, жирового, мінерального і вітамінного обміну речовин

Мікроелементози . Порушення функціонування органів і систем пов'язані з недостатнім вмістом мікро – мікроелементів, вітамінів в кормах.

Змістовий модуль 2. Гігієна тварин

Тема 11. Гігієна великої рогатої худоби.

Системи, способи та методи утримання худоби. Гігієнічні вимоги до приміщень. Гігієна утримання лактуючих корів. Догляд за молочним обладнанням.

Тема 12. Гігієна свиней.

Гігієна підсисних свиноматок і кнурів плідників.

Гігієна вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку. Гігієна ремонтних свинок і відгодівельного молодняку.

Тема 13. Гігієна овець. Гігієнічні вимоги до приміщень для овець. Гігієна годівлі та утримання овець. Гігієна використання та утримання баранів-плідників. Проведення окоту і вирощування ягнят . Нагул і відгодівля овець. Гігієна стрижень і купання овець.

Тема 14. Гігієна утримання сільськогосподарської птиці . Гігієна утримання сільськогосподарської птиці. Номенклатура, типи і розміри птахівничих господарств. Гігієнічні та технологічні вимоги до розміщення птахівничих підприємств та будівельним рішенням приміщень та споруд. Санітарно-гігієнічні вимоги до інкубації яєць і режиму інкубації.

Тема 15. Гігієна коней. Гігієна годівлі і напування коней. Гігієна жеребців-плідників. Гігієна робочих коней. Вимоги до збруї та догляд за кіньми.

Тема 16. Гігієна утримання кролів і хутрових звірів.

Номенклатура і розміри ферм. Санітарно – гігієнічні вимоги до кролеферми і потоково-цехової технології виробництва кролятини. Система утримання кролів. Гігієна відтворення, годівлі кролів. Будівлі та споруди для утримання хутрових звірів. Гігієна хутрових звірів, собак та лабораторних тварин

Тема 17. Гігієна ставового рибництва. Системи розведення риби. Санітарно-гігієнічні вимоги до води. Хвороби риб та їх профілактика.)

Тема 18. Гігієна лабораторних тварин. Системи утримання, розведення, гігієна морських свинок, хом'яків. Хвороби та профілактика тварин.

Тема 19 Гігієна собак.

Гігієна утримання, догляду, використання. Будівлі та споруди для утримання собак. Профілактика хвороб собак.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
Змістовий модуль 1. Стан та санітарно-гігієнічна оцінка повітря зовнішнього середовища - 20 годин	
1	Тема 1. Вступ. Історія розвитку Гігієни. Задачі та шляхи розвитку. Методи досліджень в гігієні (2год). 1.1 Зміст навчальної дисципліни. Її задачі та завдання. 1.2 Зв'язок дисципліни з іншими науками. 1.3 Гігієна як наука, її задачі та завдання в тваринництві
2	Тема 2. Загальні ветеринарно-санітарні вимоги і нормативні документи при проектуванні ферм (комплексів). Склад та зміст типового проекту (2год). 2.1 Нормативні документи при проектуванні. 2.2 Генеральні плани, план і розріз приміщень, схеми комунікацій, САНПін. 2.3 Вимоги до вибору території під тваринницьке підприємство. 2.4 Гігієнічні вимоги до будівельних матеріалів, технологічних елементів і обладнання.
3	Тема 3. Ветеринарно-санітарне та гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологи, швидкості руху повітря (2год). 3.1 Гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологи, швидкості руху повітря 3.2 Реакція організму тварин на зміни. Температури довкілля та атмосферного тиску. 3.3 Терморегуляція механізм її дії на організм тварин. 3.4 Вплив вологості повітря на організм тварин. 3.5 Рух повітря, ката-індекс і роза вітрів.
4	Тема 4. Ветеринарно-санітарні вимоги до освітленості та газового складу повітря (2год). 4.1 Склад і властивості сонячної енергії та її вплив на організм тварин, гігієнічне нормування. 4.2 Штучні джерела спектрів сонячної радіації тварин. 4.3 Вплив газового складу повітря на організм тварин. 4.4 Шкідливі гази, джерела їх утворення 4.5 Заходи по забезпеченню санації повітряного середовища.
5	Тема 5. Пилове забруднення і мікробне обсіменіння повітря (2год) . 5.1 Дія пилу на організм тварин. 5.2 Рівень пилової забрудненості повітря тваринницьких приміщень. 5.3 Особливо небезпечні ґрунтові інфекції
6	Тема 6. Ветеринарно -санітарні вимоги до шуму в тваринницькому приміщенні (2год). 6.1 Дія шуму на організм тварин 6.2 Звідки береться шум в тваринницьких приміщеннях
7	Тема 7. Ветеринарно-санітарні вимоги до ґрунту та його охорона від забруднення (2год). 7.1 Механічний склад і властивості ґрунту. 7.2 Мікроорганізми ґрунту та їх епізоотологічна і роль. 7.3 Заходи щодо санітарної охорони ґрунту.
8	Тема 8. Санітарно-гігієнічна оцінка питної води (2год). 8.1 Санітарно-гігієнічні вимоги до питної води у тваринництві. 8.2 Характеристика природних джерел водопостачання. 8.3 Методи поліпшення якості, очищення і знезараження води.

9	Тема 9. Гігієна кормів (2год). 9.1Заходи по попередженню надходження в корми хімічних домішок (мінеральних добавок, пестицидів, лікарських засобів, радіонуклідів). 9.2 Повноцінна годівля.
10	Тема 10. Профілактичні заходи при порушенні білково-вуглеводного, жирового, мінерального і вітамінного обміну речовин (2год) 10. 1. Мікроелементози 10.2 Порушення функціонування органів і систем пов'язані з недостатнім вмістом мікро – мікроелементів, вітамінів в кормах.
Змістовий модуль 2. Гігієна тварин - 30 годин	
11	Тема 11. Гігієна великої рогатої худоби (4 год). 10.1Системи, способи та методи утримання худоби 10.2 Гігієнічні вимоги до приміщень 10.3 Гігієна утримання лактуючих корів 10.4Догляд за молочним обладнанням.
12	Тема 12. Гігієна свиней (4год). 11.1Гігієнічна оцінка систем утримання свиней. 11.2 Гігієна утримання холостих і поросних свиноматок. 11.3 Гігієна підсисних свиноматок та оцінка свинарників маточників. 11.4 Гігієнічна оцінка утримання кнурів-плідників 11.5 Гігієна підсисних та відлучених поросят 11.6Гігієна ремонтних свинок і відгодівельного молодняку
13	Тема 13. Гігієна овець (4год). 12.1 Системи і способи утримання овець 12.2 Гігієнічні вимоги до приміщень для овець 12.3Гігієна годівлі та утримання овець 12.4Гігієна використання та утримання баранів-плідників 12.5Проведення окоту і вирощування ягнят 12.6Нагул і відгодівля овець 12.7Гігієна стриження і купання овець
14	Тема 14. Гігієна утримання сільськогосподарської птиці (4год). 13.1Вимоги і оцінка систем утримання птиці. 13.2Гігієна утримання курок-несучок, інкубація яєць. 13.3 Вирощування племінних і м'ясних курчат.
15	Тема 15. Гігієна коней (2год). 14.1 Оцінка системи утримання коней. Номенклатура ферм і приміщень. 14.2 Гігієна жеребців-плідників, жеребних кобил та вирощування лошат. 14.3 Гігієна робочих коней
16	Тема 16. Гігієна кролів та хутрових звірів (4год). 15.1 Утримання хутрових звірів 15.2 Гігієна вирощування молодняку 15.3 Особливості утримання кролів 15.4 Особливості утримання норок і нутрій 15.5Види і розміри звіро- і кролеферм
17	Тема 17. Гігієна ставового рибиництва (4год). 16.1 Санітарно-гігієнічні вимоги до води в товарному рибистві 16.2Системи і способи утримання і вирощування риби 16.3Організація ветеринарно-санітарних заходів у рибистві. 16.4Хвороби риб та їх профілактика
18	Тема 18. Гігієна лабораторних тварин (2год). 17.1 Санітарно гігієнічні вимоги до утримання

	17.2 Хвороби та профілактика тварин
19	Тема 19 Гігієна собак (2год). Гігієна утримання, догляду, використання. Будівлі та споруди для утримання собак. Профілактика хвороб собак.

5.3. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин
		Денна
1	Ветеринарно-санітарне та гігієнічне значення температури, атмосферного тиску, вологи, швидкості руху повітря	4
2	Ветеринарно-санітарні вимоги до освітленості та газового складу повітря приміщень	2
3	Пилове забруднення і мікробне обмінення повітря.	2
4	Ветеринарно санітарні вимоги до шуму в тваринницькому приміщенні	2
4	Розрахунок вентиляції в тваринницькому приміщенні. Розрахунок теплового балансу тваринницьких приміщень.	6
5	Ветеринарно-санітарні вимоги до ґрунту та його охорона від забруднення	4
7	Санітарна-гігієнічна оцінка питної води	4
8	Гігієна кормів.	4
10	Гігієна великої рогатої худоби	4
11	Гігієна свиней	4
12	Гігієна овець	4
13	Гігієна коней	4
14	Гігієна сільськогосподарської птиці	4
15	Гігієна кролів та хутрових звірів	4
16	Гігієна ставового рибництва.	2
17	Гігієна лабораторних тварин	2
18	Гігієна собак	2
	Разом годин	58

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин	
		Денна	
		3 сем	4сем
1	Фактори, що сприяють формуванню мікроклімату приміщень.	3	5
2	Механізм дії шкідливих газів на організм тварин (аміак, сірководень, вуглекислий газ).	3	1
3	Види терморегуляції, фактори, що впливають.	5	2
4	Проектно-контрольна документація і завдання на проектування.	3	5
5	Поняття проекту, види проектів. Генплани.	3	2
6	Гігієнічна оцінка будівельних матеріалів.	3	1
7	Зоогігієнічні вимоги до обладнання приміщень.	3	1
8	Вимоги до системи каналізації, тепло та водопостачання у приміщеннях для тварин.	3	5
9	Санітарно-гігієнічне значення освітлення у профілактиці захворювань тварин.	3	3
10	Що таке повноцінна і дієтична годівля.	3	2
11	Профілактичні заходи при згодовуванні кормів.	3	1
12	Профілактика кормового травматизму.	3	1
13	Профілактичні заходи при згодовуванні кормів, які містять фотодинамічні субстанції, цианогенні глюкозиди.	3	2
14	Профілактика захворювань, викликаних використанням кормів, уражених грибами, бактеріями і шкідниками.	3	2
15	Санітарно-гігієнічні вимоги до кормоцехів, кормокухонь, годівниць.	3	2
16	Контроль за повноцінністю годівлі тварин.	3	2
17	Заходи по запобіганню нагромадження нітритів (нітратів) в кормах.	3	3
18	Способи утилізації та знешкодження трупів.	3	3
19	Обладнання гноєсховищ їх типи і призначення.	3	3
20	Водні властивості ґрунту та методи їх регулювання.	3	2
21	Біогеохімічні провінції та ензоотії, що виникають при дефіциті в ґрунтах макро- і мікроелементів.	3	2
22	Заходи щодо санітарної охорони ґрунтів.	3	2
23	Процеси самоочищення ґрунту і їх санітарне значення.	3	2
24	Теоретичні основи моціону та його значення для профілактики захворювань тварин.	3	4
Разом годин		74	58
Всього		132	

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі засвоєння знань з освітнього компоненту «Менеджмент здоров'я стада» здобувач повинен уміти готувати реферати і складати есе. Участь у названих формах самостійної роботи закладає у здобувачів первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 15-20 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково- методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге навчальна література, по-третє, методично- довідкова література. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи здобувачів

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи:

1. Описати значення моціону для профілактики захворювань тварин.
2. Визначити джерела надходження шкідливих газів в повітрі тваринницьких приміщень. Описати механізм дії шкідливих газів на організм тварин.

3. Вплив високих температур повітря на організм тварин. Тепловий удар та відмінність його від сонячного.
4. Описати механізм дії на організм тварин освітлення, опромінення.
5. Визначити дію на організм інфрачервоних та ультрафіолетових променів.
6. Описати органолептичні методи визначення показників якості кормів.
7. Зробити аналіз наявних лабораторних методів дослідження якості кормів.
8. Описати методи оцінки якості води.
9. Описати лабораторні методи оцінки якості води.
10. Описати методи очистки, покращення показників якості та знезараження води.
11. Описати особливо небезпечні ґрунтові інфекції.
12. Визначити джерела забруднення біосфери ксенобіотиками.
13. Надати визначення «Біогеохімічні провінції».
14. Швидкість руху повітря. Ката-індекс та роза вітрів. Прямий та опосередкований вплив повітряних мас на організм тварин. Методи контролю руху швидкості повітря.
15. Очищення і знезараження стічних вод. Санітарні правила спуску стічних вод у водоймища.
16. Загальна характеристика мікроклімату тваринницьких приміщень та його вплив на організм тварин.
17. Гігієнічне значення води. Методи санітарної оцінки якості води, що застосовується в тваринництві.
18. Сучасні способи видалення гною з тваринницьких приміщень. Способи його зберігання та знезараження.
19. Гігієнічні вимоги до якості зернофуражу та методи санітарної оцінки якості.
24. Фізичні властивості води та фактори, які на них впливають.
20. Системи утримання курей та їх гігієнічна оцінка.
21. Характеристика світлового фактора і його роль в збереженні здоров'я тварин та підвищенні продуктивності.
22. Джерела накопичення вологі в повітрі тваринницьких приміщень. Норма вологості для різних видів тварин. Методи її визначення.
23. Біологічні особливості новонароджених поросят. Гігієнічні вимоги до їх годівлі та утримання.
24. Температура повітря. Які фактори сприяють виникненню в організмі гіпо- і гіпертермії?
25. Гігієнічні вимоги до способів напування тварин. Норми води для різних видів тварин.
26. Гігієнічні вимоги і методи догляду за шкірою та її похідними у сільськогосподарських тварин.
27. Фізична теплорегуляція та фактори, що впливають на неї.
28. Способи вирощування ягнят та їх гігієнічна оцінка.
29. Джерела водопостачання тваринницьких ферм та їх санітарно - гігієнічна оцінка.
30. Гігієнічні вимоги до утримання і годівлі поросних і підсисних свиноматок.

31. ГДК шкідливих газів у повітрі приміщень для різних видів тварин.
32. Санітарно-гігієнічне значення вентиляції тваринницьких приміщень та її вплив на здоров'я та продуктивність тварин. В яких випадках проводять її розрахунок.
33. Біологічні особливості води і їх роль в самоочищенні природних джерел.
34. Системи та способи вирощування курчат-бройлерів та їх гігієнічна оцінка.
35. Санітарно-гігієнічний контроль за заготівлею, зберіганням та використання кормів. Методи дослідження їх якості.
36. У чому полягає догляд за молочною залозою у корів і які захворювання можна профілакувати прийомами догляду.
37. Гігієна новотільної корови.
38. Тепловий баланс тваринницьких приміщень та фактори, що впливають на його формування.
39. Гігієнічні вимоги до утримання та годівлі телят в профілакторний період.
40. Комбінована канално-селекційна система вентиляції тваринницьких приміщень.
41. Газовий склад повітря (атмосферного, приміщення, видихуваного), фактори, що впливають на нього.
42. Основні способи очищення та поліпшення якості питної води.
43. Охарактеризуйте гігієнічні вимоги до утримання, догляду та використання бугаїв-плідників.
44. Резистентність тварин. Вплив факторів зовнішнього середовища на неї.
45. Системи утримання кролів та їх гігієнічна оцінка.
46. Акліматизація тварин. Вплив погоди і клімату на здоров'я і продуктивність тварин.
47. Особливості літньо-табірного утримання різних видів та груп тварин.
48. Системи утримання коней та їх гігієнічна оцінка.
49. Гігromетричні величини повітря приміщень для тварин. Способи визначення та контролю гігromетричних показників.
50. Гігієнічні вимоги до підсисного і змінно-групового способів вирощування телят.
51. Стічні води. Загальна характеристика. Вплив на санітарний стан ґрунтів та водоймищ.
65. Гігієнічне значення та вплив на організм тварин руху повітря і заходи щодо попередження виникнення протягів у приміщеннях.
52. Особливості конструкцій стійл, прив'язі та годівниць у корівниках.
53. Гігієнічні вимоги до годівлі, зберігання та використання силосованих кормів. Оцінка якості силосу.
54. Склад сонячної радіації. ІЧ-промені та їх вплив на організм сільськогосподарських тварин. Сонячний удар, причини виникнення та профілактика.
55. Способи знезараження питної води.
56. Самоочищення води в природі та його санітарно-гігієнічне значення.
57. Теплотехнічні властивості та гігієнічні вимоги до огорожуючих конструкцій тваринницьких приміщень.

58. Гігієна відлучення поросят та їх вирощування.
59. Моціон та його значення. Організація та способи проведення моціону для різних видів сільськогосподарських тварин.
60. Гігієнічні вимоги до годівниць, прив'язі, підлоги у корівниках та підстилкового матеріалу. Норми підстилки для різних видів тварин.
61. Гігієна годівлі, догляду та експлуатації робочих коней. Профілактика травматизму коней.
62. Внутрішній розпорядок і режим дня на тваринницьких фермах. Вплив на організм тварин та їх продуктивність.
63. Кормові мікотоксикози. Загальна характеристика. Вплив на організм тварин. Профілактика кормових мікотоксикозів.
64. Гігієна утримання, догляду та годівлі кнурів-плідників.
65. Гігієнічні вимоги до кормів. Профілактика отруєнь тварин ціанідами, нітратами, соланіном.
66. Гігієнічні вимоги до влаштування каналізаційної системи в корівнику та гноєсховищі.
67. Гігієна відлучення та вирощування лошат.
68. Причини розвитку гірської хвороби тварин. Профілактика.
69. Санітарно-гігієнічні вимоги до механічного та ручного доїння корів.
70. Способи вирощування каченят та їх гігієнічна оцінка.
71. Вплив пилового забруднення, мікробного обсіменіння повітряного середовища тваринницьких приміщень на здоров'я тварин. Норма пилу та мікроорганізмів у повітрі для різних видів тварин.
72. Способи знезараження питної води та їх гігієнічна оцінка.
73. Яке значення має явище фотоперіодизму в птахівництві.
74. Класифікація систем вентиляції тваринницьких приміщень. Методи розрахунку годинного об'єму вентиляції приміщень.
75. Загартування тварин. Які системи і способи утримання тварин сприяють цьому?
76. Особливості гігієни утримання корів при потоково-цеховій системі виробництва молока та відтворення стада.
77. Теплорегуляція у тварин. Хімічна теплорегуляція та фактори, що на неї впливають.
78. Допустима концентрація азотовмісних сполук у воді та їх вплив на організм тварин.
79. Системи та способи утримання великої рогатої худоби та їх гігієнічна оцінка.
80. Санітарна оцінка ґрунту. Заходи по охороні ґрунтів та їх оздоровленню.
81. Гігієнічні вимоги до утримання, годівлі та використання жеребих кобил.
82. Предмет «Гігієна тварин», основні методи зоогігієнічних досліджень. Роль зоогігієнічних заходів щодо охорони навколишнього середовища.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Передбачається участь здобувачів у теоретичних конференціях, виступах з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам придбати теоретичні знання з проблем сучасної науки.

- участі в лабораторних заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає рішення задач, розгляд ситуацій з проблем формування раціональності знань та підходів їх розуміння. Під час консультацій здобувачі отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компонента; виконання самостійної роботи. Під час проведення лекційних і лабораторних занять з освітнього компонента «Менеджмент здоров'я стада» застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання. Найбільш часто на лекціях використовується пояснювально-інформативний метод з елементами проблемного підходу. Лекційний курс ведеться з використання мультимедійної техніки, що дозволяє демонструвати основні таблиці, фотографії, схеми, що розкривають зміст конкретної теми.

Проведення лабораторних занять передбачає використання всієї системи прийомів, які дозволяють розвивати творче мислення здобувачів, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, формулювати чітку логіку мислення – це дискусії щодо запропонованих для обговорення питань, що виходять за межі лекційного матеріалу, надання пріоритету питанням, які відведені для самостійного вивчення. При проведенні лабораторних занять з освітнього компонента «Менеджмент здоров'я стада» застосовують словесні (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційні (мозковий штурм, робота в групах, метод презентації), наочні (ілюстрація, демонстрація). Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл. 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
РН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)

РН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
РН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин	Словесні: розповідь, бесіда, пояснення. Інноваційні: інтерактивні уроки, змішане навчання. Наочні: демонстрація, спостереження
РН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань	Інноваційні: інтерактивні уроки, змішане навчання. Наочні: демонстрація, спостереження.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Менеджмент здоров'я стада» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті оцінюється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Таблиця 2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль – це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістового). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовий модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою інфекційної патології біобезпеки та ветеринарно-санітарного інспектування ім. проф. В.Я. Атамася.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 3)

aaaaaaaaaaaaa

Таблиця 3. Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	Добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для			

			підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 - 4 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 - 3 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
	20%-30% пропусків – 3 - 2 балів	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	30%-40% пропусків – 2 - 1 балів	призове місце в олімпіаді
	40%-50% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 50% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

----- 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)																		Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього -0-5)	Сума
Бал за змістові модулі (всього 0-90)																				
Змістовий модуль 1 (ЗМ 1)										Змістовий модуль 2 (ЗМ 2)								0-5	0-5	100
Поточний контроль - 45										Поточний контроль - 45										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19			
5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	5	5	5	6	6	6	6	6			
Модульний контроль - 45										Модульний контроль - 45										
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2																				

* T1,T2,T3.....- теми змістового модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні розробки до лабораторно-практичних занять з дисципліни “Менеджмент здоров’я стада” на тему «Визначення інтенсивності радіоактивності атмосферного повітря, рівня шкідливих газів повітря приміщень» для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 „Ветеринарна медицина”, 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» /Л.О.Тарасенко, В.О. Рудь, О.Т.Півень Одеса, ОДАУ, 2021. – 24с.
2. Методичні розробки до лабораторно-практичних занять з дисципліни “Менеджмент здоров’я стада” для здобувачів спеціальності 211 „Ветеринарна медицина”, 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на тему «Санітарно-гігієнічна оцінка повітряного середовища. Методи контролю за мікрокліматом у тваринницьких приміщеннях»/ Л.О.Тарасенко, В.О. Рудь, О.Т. Півень . Одеса, ОДАУ, 2021. –24с.
3. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять з дисципліни “Ветеринарна санітарія та гігієна” для здобувачів спеціальності 211 „Ветеринарна медицина”, 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на тему «Методи санітарно-гігієнічної оцінки ґрунту» / Л.О.Тарасенко, В.О. Рудь, О.Т.Півень. Одеса, ОДАУ, 2021. – 15с.
4. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять з дисципліни “Гігієна тварин” для здобувачів спеціальності 211 „Ветеринарна медицина”, 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на тему «Санітарно-гігієнічна оцінка кормів і кормових добавок». Методи оцінки доброякісності грубих, соковитих, зернових і борошнистих кормів» /Л.О.Тарасенко, В.О. Рудь, О.Т.Півень – Одеса, ОДАУ, 2021. – 35с.
5. Методичні рекомендації щодо використання анальциму сорбенту для профілактики мікотоксикозів та підвищення продуктивності тварин / О.П. Решетніченко, Л.О.Тарасенко, В.М.Ясько, – Одеса, ОДАУ, 2014. – 24с.
6. Методичні рекомендації Гігієнічна оцінка дії «Суміші кормової СТО ГА-адаптогену при стресах у свиней» на резистентність і продуктивність свиноматок ТарасенкоЛ.О., Рудь В.О. Одеса, ОДАУ, 2017. – 26с.

7. Методичні рекомендації Обґрунтування ефективності застосування «Суміші кормової СТО ГА» при стресі відлучення і перегрупування у поросят. Тарасенко Л.О., Рудь В.О. Одеса, ОДАУ, 2017. – 20с.
8. Каталоги типових проектів і типових проектних рішень виробництв, будівель і споруд для будівництва об'єктів агропромислового комплексу.
9. Збірник каталожних листів для тваринницьких підприємств (5 томів).
10. Проектні рішення тваринницьких комплексів (альбом).
11. Проекти тваринницьких комплексів (скотарських, свинарських, вівчарських, конярських, птахівничих) Альбоми.
12. Норми технологічного проектування (НТП) для підприємств великої рогатої худоби, свинарських підприємств, вівчарських підприємств, конярських підприємств, птахівничих підприємств, звірівничих підприємств.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Демчук М.В, Чорний М.В., Захаренко М.О., Високос М.П. Гігієна тварин: підручник. Харків: Еспада, 2006. 520с.
2. Гончаренко В. М., Орлова А. В., Решетніченко О. П., Тарасенко Л. О. Посібник з гігієни тварин та елементів проектування тваринницьких підприємств. Одеса : ТОВ «ВМВ», 2010. 208 с.
3. Посібник з гігієни тварин та елементів проектування тваринницьких підприємств Навч. посіб. Гончаренко В.М., Решетніченк О.П.Орлова А.В., Тарасенко Л.О. Одеса: ТОВ «ВМВ», 2010. – 107с
3. Бондар А.О., Поручник М.М., Тарасенко Л.О., Рудь В.О. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія: навч. посіб. Миколаїв: МНАУ, 2018. 170с.

Допоміжна

1. Високос М.П. Практикум з гігієни тварин (розділ проектування та будівництво підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва).
4. ВНТП – АПК – 01.05. Відомі норми технологічного проектування. Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми). Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005. 111с.
5. ВНТП – АПК – 02.05. Свинарські підприємства. Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005. 98с.
6. ВНТП – АПК – 03.05. Вівчарські і козівничі підприємства. Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005.
7. ВНТП – АПК – 04.05. Підприємства птахівництва. Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005.

8. ВНТП – АПК – 09.06. Система видалення, обробки, підготовки та використання гною. Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005.
9. ВНТП – АПК – 23.06. Підприємства по забою худоби, птиці, кролів та переробки продуктів забою. Київ., Міністерство аграрної політики України, 2005.
10. ДБН. В. 2.2 – 1 – 95 Державні будівельні норми України.
11. Польовий Л.В., Яремчук О.С., Захаренко М.О. Проектування та будівництво підприємств із виробництва і переробки продукції тваринництва. Вінниця: Вид-во Вінницького державного аграрного університету, 2009. 320с.
12. Посібник з практичного досвіду вирощування великої рогатої худоби. Мачук В., Леонте К. Тарасенко Л. Румунія Яси, 2015. – 107с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org/>
3. Українська електронна бібліотека. URL: <http://w.w.w.biblioteka.org.ua>
4. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>
5. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин Документ 2042-VIII, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.04.2025, підстава - [4341](#)- ЗАКОН УКРАЇНИ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>